

MITT I BYN

Nr 3/2016

TEMA:
Höst

Senaste nytt för Norberg-Karbennings församling

Leva mitt i livet

Tänk, det blev höst i år igen. Alla vackra färger som brukar komma på hösten, börjar lysa emot oss nu, visst är det vackert. Kanske är det så att hösten har något viktigt att förmedla till oss om livet. Och ändå så finns det något som gör att många med mig känner sig lite tunga till sinnet så här på hösten, kanske framför allt så här i brytningstiden mellan sommar och höst. På sommaren så ska man ju hinna med så mycket och förverkliga allt det där som man inte hinner annars. Det är som om vi mest och bara ska hinna känna och älska på sommaren, för på hösten är det för sent. Men naturen har klätt sig i festskrud.

Det som växer under sommaren, bär frukt nu. Visst är det förunderligt, att löven aldrig är så vackra, som innan de faller av och dör. Ja, hösten talar i sin grund om livets villkor. Visst är det väl ändå så att livet och döden, döden och livet har med varandra att göra, hör ihop. Vi människor, kanske främst här uppe i norr, är så förtvivlat rädda för känslor. Men, känslorna är gåvor, frukter, från livet självt. Känslor, kanske är det de som innerst inne gör oss till människor. Frågan om liv och död, som kanske inte får ett entydigt svar, möts ändå av svaret, att livet är större och livets innersta kärna är gemenskap, kärlek. En gemenskap som inte låter sig begränsas. Kärlek värd att levas för, värdefull att ta med sig genom livet. Kanske kan man se på dem som två sidor av samma mynt. Inget liv utan död, ingen död utan liv. Det är ju faktiskt livets villkor, alldeles oavsett vilken tolkning man har av livet. Om det talar hösten till oss. Att livet och kärleken är större än det som är ont och destruktivt. Livets inneboende kraft är större än det som bryter ner och förstör. Trons mönster för livet är det omvända. Döden har inte fått det sista ordet. Gemenskapen, kärleken överbryggas till och med denna, som vi ser det, yttersta av gränser. Och vi utmanas

att leva i uppståndelsens verklighet. Gemenskap i en värld som kännetecknas av splittring, vänskap istället för våld. Mänskovärdighet mitt i kommersialismen och att försvara livet varhelst det kränks.

Kanske kan vi se oss runtomkring, se på hösten runt om oss. Känna luften, se färgerna och låta dem tala till oss. Vad säger den gröna färgen om det som dröjer sig kvar av sommaren, vad säger den bruna färgen om det som inte känns bra i livet, hur talar den guldgula färgen om himlen för mig, den blå himlen ovan mitt huvud, den som tänder stjärnorna och vad talar kärlekens röda färg in i mitt hjärta, om tröst och gemenskap, om kärlek och vänskap i tid och evighet. Mitt i livet är vi kallade att leva detta. Mitt i tiden, du och jag tillsammans.

*Tommy von Knorring
Komminister*

Foto: Cecilia Viik

Mitt i byn

Församlingsblad för
Norberg-Karbennings församling
utges 4 ggr/år

Norberg-Karbennings församling
Box 39
738 21 Norberg
tel: 0223 - 298 00
www.svenskakyrkan.se/norberg

Ansvarig utgivare:
Marianne Wiik
tel: 0223 - 298 12

Redaktör:
Håkan Stråhle
tel: 0223 - 298 05

Tryck:
Bergslagstryck, Norberg
(Tryckt på Svanmärkt papper.)

Luthers bidrag till dagens läskunnighet och jämlikhet

Reformationen har satt djupa spår i svensk kultur. Och vi snackar inte dyster pliktänkiska och asketisk livsstil. Nej, Luthers arv är läskunnighet och jämlikhet.

Den 31 oktober 1517 spikade munken Martin Luther upp 95 teser om den så kallade avlaten, på kyrkporten i Wittenberg. Den medeltida kyrkan hade börjat sälja avlatsbrev och genom att köpa ett sådant kunde den som hade syndat få förlåtelse utan att behöva göra någon särskild botgöring. Kyrkan behövde pengar till det stora bygget av Peterskyrkan i Rom bland annat. Detta köpsläende med synd och botgöring upprörde Martin Luther, men när han spikade upp sina teser hade han nog knappast tänkt sig vilka enorma konsekvenser det skulle få.

Kyrkans maktelit ville få Martin Luther utesluten och helst avrättad. Samtidigt såg många furstar i Tyskland och kringliggande länder, Martin Luthers idéer som mycket fördelaktiga. Om kyrkan, och kejsaren, tappade makt fanns utrymme för furstar att kliva framåt. Martin Luther skyddades och så småningom bildades nya kyrkor, de evangeliska lutherska, med furstar och kungar som överhuvud. Så även i Sverige. Redan 1527 beslutade riksdagen i Västerås att kyrkan i Sverige skulle bryta med Rom för att i stället följa den tyska reformationens spår. Vid ett möte i Uppsala 1593 slutfördes övergången.

-Orsaken till att Sverige blev protestantiskt var inte att svenska folket var missnöjda med den katolska kyrkan eller påven. Tvärtom, 1400-talet var ett mycket fromt århundrade. Men kungamakten såg att Luthers läror kunde stärka statsbygget. Särskilt idén om de två regementena, det andliga och det världsliga. Båda lika kristna och båda lika mycket värda, passade när Gustav Vasa ville få ihop landet under sig, förklarar Urban Claesson. Han är professor vid Högskolan Dalarna med inriktning på kyrkohistoria, och knuten till Svenska kyrkans forskningsenhet.

Men Luther var också populär bland vanligt folk. Hans pamfletter köptes och lästes. Detta skapade en helt ny, horisontell gemenskap, som katolska kyrkan aldrig konfronterats med tidigare.

Martin Luther ville att varje människa själv skulle ta ansvar för sin gudsrelation. Därför behövde hon ha en grundläggande kunskap om kristen tro, vad som står i Bibeln och vilka dogmer som gäller för kyrkan. Luther översatte Bibeln till tyska och hans översättning spreds snabbt. Han författade också en liten katekes som presenterade och förklarade tio Guds bud, Herrens bön, Trosbekännelsen, dopet och nattvarden.

Boktryckarkonsten utvecklades vid samma tid som Luther var verksam och hans skrifter fick därför en spridning som inga andra dittills.

Urban Claesson ser många spår av Luthers läror i dagens svenska samhälle.

För det första blev reformationen ett kunskapslyft. Katekesen spreds verkligen över hela landet. 1686 lagstodgades att alla skulle lära sig läsa för att bättre lära sig katekesen. Barn lärde sig läsa hemma eller av byns präst eller kantor.

-Detta planterade ett viktigt frö för framtiden. Folk läste, började diskutera, tänka själva och reformera samhället.

Att vi har demokrati har vi delvis Luther att tacka för. Idag har vi en väldigt stark tilltro till det skrivna ordet. Vi förmedlar kunskap genom broschyrer och hemsidor.

Luther la stor vikt vid hushållet som social gemenskap. Husbonden hade ansvar för alla i hushållet och skulle se till att alla var mätta, klädda och läskunniga. När lönearbete slog igenom ansåg många lutherska präster att det var förskräckligt att arbetsgivarna bara skulle ge arbetarna pengar och sedan lämna dem åt sitt öde.

-Hans tankar var mycket patriarkala, men grundtanken är att ingen ska lämnas utanför. Idag finns det omhändertagande sättet att tänka kvar.

Ett arv som ofta kommit att misstolkas är Luthers teologi som betonar att varje människa är syndig och aldrig på egen hand kan "jobba sig ur sin synd". Endast tack vare Guds oändliga nåd finns frälsning för alla, enligt Luther. Men dessa tankegångar har bidragit till en stark samhällsgemenskap, menar Urban Claesson.

- Trots att Sverige är ett av världens mest individualistiska länder har vi en mycket hög tilltro till politiska beslut och gemensamma aktioner. Det kommer ur tanken att en enskild människa måste lita till något som är större.

Ibland omtalas Luther i samband med pliktänkiska, hög arbetsmoral och ett asketiskt liv. Men Luther själv var levnadsglad och betonade ofta att vila och njutning måste få ta plats i livet. Han sa mycket lite om nykterhet eller arbetsmoral.

Däremot utvecklades på 1800-talet kristen väckelse som hämtade idéer från bland annat den kalvinistiska traditionen, som lägger större vikt vid människans gärningar, vilket räddade många ur alkoholism och fattigdom.

-Jag kan tycka att Svenska kyrkan skulle varit mer lyhörd för det behovet från fattigsverige som verkligen led av alkohol. Men många präster satte sig emot talet om nykterhet, med hänvisning till Luther.

Luther hade en ganska pessimistisk syn på människan. Hon var syndig. Men genom just denna pessimism blev kroppen, och i viss mån även kvinnan, befriad.

Tidigare hade kroppen varit föremål för tuktning, spänkning och behov trängdes bort till förmån för själens frälsning. Martin Luther såg denna möda som lönlös. Det var ju ändå kört. Och att mannen skulle ha en särställning inför Gud blev också oviktigt. Alla människor var eländiga stackare.

-Martin Luther kallade ofta sin hustru för herr Käti. Hon hade full kontroll på familjens ekonomi och hon försörjde Luthers skrivande genom att driva pensionat för studenter, berättade professor Elisabeth Gerle, också forskare vid Svenska kyrkans forskningsenhet, på bokmässan 2015.

Även om Luther gjorde skarpa gränser mellan vad som var manligt och kvinnligt, helt i sin tid, hade han tankar som inte alls höll sig inom vad som var norm. Han ville till exempel att Käti skulle bli förmyndare för deras gemensamma barn om han dog. Men det fick han inte igenom legalt.

I höst kommer påven till Sverige för att fira 500-årsjubileet av reformationen tillsammans med representanter för Lutherska världsförbundet. Detta är en mycket

Här finns mötesplatser

I Mariagården, Norberg:

- Måndag** 10.00-12.00 Varannan vecka.
Träffpunkt Mariagården.
- Tisdag** 13.30-16.00 Miniorer, åk 1-3.
14.00-16.00 Mariakretsen.
17.30-19.00 Språkcafé.
- Onsdag** 11.30-13.00 Marialunch.
14.00-14.45 Barnkör.
19.00-20.30 Norbergs kyrkokör.
- Torsdag** 17.00-18.00 Ungdomskören, ”Te Zinners”
19.00 Svenska kyrkans unga. Från åk 8.
- Fredag** 13.30-16.00 Öppet Hus, åk 4-6.

På familjecentralen Lärkan:

- Måndag** 09.00-12.00 Öppna förskolan.
- Tisdag** 10.00-12.00 Babycafé (0-12 månader).
- Onsdag** 10.00-12.00 Babycafé (0-12 månader).
- Fredag** 09.00-12.00 Öppna förskolan.

I Sockenstugan, Karbenning:

- Tisdag** 10.00-14.00 Tisdagsgruppen med trevlig samvaro och tillgång till fint biljardbord för den som vill spela. Lunch serveras vid 12-tiden följd av en andakt och kaffe.
- Onsdag** Dagträffar kl 13.00.
1 gång/månad. Startdatum meddelas senare.
- Torsdag** 19.00-20.30 Koronakören. (Damkör).

Välkommen!

*Med reservation för fel och ändringar.
Mer information finns på svenskakyrkan.se/norberg.
Upplysningar: 0223-298 00, 9.00-12.00 mån, ons, fre.*

stor händelse. Reformationen delade kyrkan och i 500 år har katolska och protestantiska kyrkan varit antagonister. Men från att ha sett på varandra med avsky har kyrkorna närmast sig varandra och idag finns en ömsesidig respekt. Men reformationen är fortfarande en het potatis, menar Urban Claesson.

-Ja. I generationer har man betonat skillnaderna. Men idag vill ingen hamna i det polemiska som finns i bekännelseskriterierna. Man får gå balansgång och försöka vara stolt utan att förringa den andra sidan.

Samtidigt finns en stor poäng i att lyfta fram Luther i svensk kultur.

- Vi har ett religiöst arv och det vore det bra om svenskar visste mer om det. Då blir det till exempel lättare att förklara för nyanlända varför vi har den politik vi har, säger Urban Claesson.

*Hanna Wallsten
Artikel från svenskakyrkan.se*

På sista sidan kan du läsa mer om reformationens 500-årsjubileum som ligger framför oss under nästa år!

Kyrkan under hösten

Gudstjänster och konserter i Norberg och Karbenning kyrkor

*Veckomässa firas i Norbergs kyrka varje
torsdag kl. 18.30 t.o.m. 15/12-2016.
Återupptas sedan 19/1-2017.*

- 25/9 kl. 11⁰⁰ **Söndagsmässa, Norbergs kyrka.**
kl. 14⁰⁰ **Finsk mässa, Norbergs kyrka.**
- 2/10 kl. 11⁰⁰ **Ungdomsmässa, Norbergs kyrka.**
Avslutning på Nattvandringen.
- 9/10 kl. 11⁰⁰ **Familjemässa, Karbenning kyrka.**
Soppa och skördeauktion.
Röda korset.
*Ta gärna med till kyrkan det du vill
skänka till auktionen.*
- 16/10 kl. 11⁰⁰ **Psalmgudstjänst, Norbergs kyrka.**
kl. 18⁰⁰ **Konsert, Norbergs kyrka.**
Se kommande annonsering.
- 23/10 kl. 11⁰⁰ **Söndagsmässa, Norbergs kyrka.**
kl. 14⁰⁰ **Finsk gudstjänst, Norbergs kyrka.**
- 30/10 kl. 11⁰⁰ **Söndagsmässa, Karbenning kyrka.**
kl. 17⁰⁰ **Elvismässa, Norbergs kyrka.**
Se kommande annonsering.
- Alla helgons dag*
- 5/11 kl. 13⁰⁰-17⁰⁰ Kaffeservering på kyrkogården
i Norberg.
kl. 15⁰⁰ **Minnesgudstjänst, Norbergs kyrka.**
kl. 13⁰⁰-18⁰⁰ Kaffeservering i brudkammaren i
Karbenning kyrka.
kl. 18⁰⁰ **Minnesgudstjänst, Karbenning kyrka.**
- Alla själars dag*
- 6/11 kl. 11⁰⁰ **Söndagsmässa, Norbergs kyrka.**
- 13/11 kl. 11⁰⁰ **Mässa, Norbergs kyrka.**
- 20/11 kl. 11⁰⁰ **Mässa, Norbergs kyrka.**
kl. 14⁰⁰ **Finsk mässa, Norbergs kyrka.**
- 27/11 kl. 11⁰⁰ **1:a advent. Adventsgudstjänst,
Norbergs kyrka.**
kl. 14⁰⁰ **Adventsgudstjänst, Karbenning kyrka.**
- 4/12 kl. 11⁰⁰ **2:a advent. Mässa, Norbergs kyrka.**
- 11/12 kl. 11⁰⁰ **3:e advent. Gudstjänst, Norbergs kyrka.**
kl. 14⁰⁰ **Finsk mässa, Norbergs kyrka.**
- 18/12 kl. 11⁰⁰ **4:e advent. Mässa, Norbergs kyrka.**
Efter mässan julgröt och skinksmörgås
i Mariagården
- 24/12 kl. 23⁰⁰ **Julnattsmässa, Norbergs kyrka.**
- 25/12 kl. 7⁰⁰ **Julotta, Karbenning kyrka.**
- 26/12 kl. 11⁰⁰ **Julens psalmer, Norbergs kyrka.**

*Med reservation för ändringar och fel, se predikoturer i
Avesta Annonssblad varannan vecka eller svenskakyrkan.se/norberg.*

Vad händer i församlingen?

Förnyelse i Mariagården

Under sommaren har vi bytt ut golvmattorna på plan 1 och 2 i Mariagården. En ny linoleummatta har ersatt den som nötts ut efter 29 års trampande av fötter.

Vi har även bytt klädseln och stoppningen på de gamla stolarna på Mariagårdens nedre plan.

Norberg-Karbennings församling har Facebook-sida

Sidan kommer att användas som en extra informationskanal där vi lyfter fram en del av det som händer i församlingen och på andra håll i Svenska kyrkan. Sök efter Norberg-Karbennings församling på Facebook så hittar du oss.

För att se *allt* som händer i församlingen så hänvisar vi till hemsidan och den kalender som finns där.

Vi firar pensionen

En ny födelsedagsfest för de som fyllt 65, 66, 67 och 68 år har firats i Mariagården. På den första festen kom 25 personer som bjöds på en festlig lunch. Kyrkoherde Marianne Wiik hälsade välkommen och höll en liten presentation av vad församlingen kan stå till tjänst med.

Till blåbärspajen blev det underhållning av Bo Senter som spelade gitarr och sjöng och fick med gänget i flera allsånger.

Vi ses! heter en ny broschyr

Norberg-Karbennings församling har sammanställt en ny broschyr. Den presenterar olika mötesplatser och verksamheter som finns i vår församling. Upptäck mångfalden du också!

Broschyren finns utlagd i våra kyrkor och församlingshem, så det är bara att ta ett exemplar när du har vägarna förbi. Eller kom förbi församlingsexpeditionen och få ditt ex.

Reformationsåret i den Lutherska kyrkan inleds 31 oktober 2016

Många aktiviteter kommer att äga rum under det kommande året. Bland annat kommer Västerås stift att vara värd för Världens fest.

Utöver 4 stora arrangemang för hela Svenska kyrkan under 2017 kommer stiftet och församlingarna att arrangera många lokala aktiviteter.

Här är de fyra stora arrangemangen 2017:

- **Teologifestivalen** i Uppsala

24-26 februari 2017.

- **Världens Fest** i Västerås 2-4 juni 2017.

Ett stort arrangemang mitt i staden, med internationell prägel.

- Böcker med reformationstema diskuteras

på Se människan-scenen under **Bok- och biblioteksmässan** i Göteborg 29 september-1 oktober 2017.

- **Reformationsveckan** i Uppsala 28 oktober-3 november.

Bland annat en TV-sänd gudstjänst 29 oktober 2017.

TELEFONLISTA

FÖRSAMLINGSEXPEDITIONEN

är öppen för besök månd, onsd, fred 9-12

Telefontid månd, onsd, fred 9-12

Ingång via Engelbretsgatan 75, Mariagården.

Postadress: Box 39, 738 21 NORBERG

Alla telefonnummer går till mobiltelefon.

KANSLIST	Siv Ekbäck 0223-298 00
KYRKOHERDE	Marianne Wiik 298 12
KOMMINISTER	Tommy von Knorring 298 01
DIAKON	Raili Karling Forss 298 11
KYRKOMUSIKER	Margareta Nordlund 298 03
FÖRSAMLINGSPEDAGOG	Håkan Strähle 298 05
KYRKVAKTMÄSTARE	Cecilia Viik 298 06
FÖRSAMLINGHEMSVÄRDINNA	Elisabet Boman 298 07
FÖRSKOLLÄRARE	Katarina Bergman 298 04
BARNLEDARE	Inger Fjellman 298 15
BARNLEDARE	Mikaela Boman 298 14
FAX	200 72
E-POST:	norberg-karbennings.forsamling@svenskakyrkan.se
HEMSIDA:	www.svenskakyrkan.se/norberg
FACEBOOK:	Norberg-Karbennings församling
KYRKOGRÄDSFÖRVALTNINGEN	
KYRKOGRÄDSCHEF	Thomas Törnqvist 298 08 (exp) 298 18
VICE K-GRÄDSCHEF	Kjell Öberg 298 10
KYRKOGRÄDSARB.	Ulla-Britt Qvist 298 16
E-POST:	Thomas.Tornqvist@svenskakyrkan.se
SOCKENSTUGAN	298 17
KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE	Anders Bäckman 203 75, 070-576 51 05
KYRKOFULLMÄKTIGES ORDFÖRANDE	Ingrid Falquist 221 13, 073-078 05 42

Garner och frimärken

Vi tar gärna emot restgarner, som används till att sticka babyfiltar, koftor och mössor för bebisar av.

Vi tar också emot begagnade frimärken som vi skickar vidare till Ersta diakonianstalt. Garner och frimärken kan lämnas till församlingshemsvärdinna Elisabet Boman eller till Siv Ekbäck på församlingsexpeditionen.